

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії,
ректор
професор

Вячеслав ЖДАН

« 2 » 2025 року

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
(вступного іспиту /співбесіди)

Дитяча стоматологія

для вступників до аспірантури
галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
за спеціальністю І1 Стоматологія

Полтава – 2025

Програма вступного випробування Дитяча стоматологія для вступників до
аспірантури галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» за
спеціальністю ІІ Стоматологія

«18» березня 2025 року – 14 с.

Розробники:

І.П. Кайдашев – д.мед.н., професор, проректор закладу вищої освіти з наукової роботи;

О.В. Шешукова – д.мед.н., професор, завідувач кафедри дитячої стоматології;

Т.В. Поліщук – к.мед.н., доцент закладу вищої освіти кафедри дитячої стоматології.

1. Загальні положення

1.1. Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

1.2. Для вступу до аспірантури Полтавського державного медичного університету приймаються особи, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) з відповідної спеціальності і пройшли конкурсний відбір для зарахування за результатами вступних випробувань.

1.3. Вступні випробування складаються з вступних іспитів (співбесід) та презентації дослідницьких пропозицій і досягнень.

1.4. **Вступне випробування** – оцінювання підготовленості вступника, що відповідно до цього Порядку може проводитися у формі національного мультипредметного тесту, єдиного вступного іспиту, єдиного фахового вступного випробування, єдиного вступного випробування з методології наукових досліджень, конкурсу творчих та/або фізичних здібностей, у формі вступного іспиту для іноземців, співбесіди, фахового іспиту, а також вступного іспиту з іноземної мови, спеціальності, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень у разі вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії / доктора мистецтва, за результатами якого виставляється одна позитивна оцінка за шкалою 100 – 200 (з кроком не менше ніж в один бал) або ухвалюється рішення про негативну оцінку («незадовільно»);

вступний іспит для іноземців – форма вступного випробування, яка передбачає оцінювання знань, умінь та навичок вступника з одного або декількох предметів, навчальних дисциплін або спеціальності (іноземці та особи без громадянства, які складають вступний іспит для іноземців, не складають інших вступних випробувань);

1.5. Вступний іспит / співбесіда зі спеціальності оцінюється предметною комісією Полтавського державного медичного університету по прийому вступних випробувань до аспірантури.

1.6. Вступний іспит / співбесіда зі спеціальності проводиться в усній формі.

1.7. Первинним обліковим документом щодо результатів вступного випробування є відомість вступного випробування.

1.8. Мовою вступу на навчання, навчання та оцінювання за освітньо-науковими програмами аспірантури є українська.

2. Орієнтовна структура вступного іспиту / співбесіди зі спеціальності

2.1. Програма вступного іспиту / співбесіди укладається кафедрами, задіяними у підготовці докторів філософії, (відповідно до ОНП) у обсязі програми рівня вищої освіти магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста).

2.2. Вступний іспит / співбесіда проводиться в усній формі за екзаменаційними білетами, кожний з яких складається з чотирьох питань.

3. Критерії оцінювання

3.1. Ваговий коефіцієнт вступного іспиту зі спеціальності складає 0,25 (нормується одиницею).

3.2. Результати вступного іспиту / співбесіди зі спеціальності оцінюються за наступними критеріями:

- змістовне наповнення, логіка викладу матеріалу;
- вміння коректно, стисло, точно відповідати на запитання.

3.3. Остаточне оцінювання здійснює предметна комісія на основі виступу вступника і відповідей на запитання за 200-бальною шкалою:

№ питання	Кількість балів
1	0-50
2	0-50
3	0-50
4	0-50
Загалом	200

Розподіл балів за критеріями оцінювання зі спеціальності:

№ питання у білеті Бали	Питання 1	Питання 2	Питання 3	Питання 4
0-10,999	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми
11-20,999	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми
21-30,999	Вступник володіє матеріалом з теми на достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми
31-40,999	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно

	виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми	виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми	виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми	виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми
41-50	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми

3.4. Вступник, який отримав незадовільну оцінку, не допускається до участі в конкурсному відборі.

4. Регламент відповіді та обговорення

4.1. Відповіді на запитання проводиться усно та/або письмово, для осіб з особливими освітніми потребами – у будь-якій зручній формі з використанням допоміжних засобів і ресурсів.

4.2. Тривалість виступу вступника не має перевищувати 10 хв.

4.3. Тривалість обговорення виступу членами предметної комісії не має перевищувати 5 хв.

Програма іспиту зі спеціальності

1. Особливості будови щелепно-лищевої ділянки у дітей. Розвиток тимчасових та постійних зубів. Чинники, що впливають на формування та мінералізацію твердих тканин зуба.
2. Алгоритм обстеження дітей та індексна оцінка стану порожнини рота.
3. Фізичні методи діагностики і лікування в дитячій стоматології.
4. Роль порушень метаболізму кальцію у розвитку захворювань органів зубо-щелепної системи дитини.
5. Комплексна система профілактичних заходів. Первинна, вторинна, третинна профілактика, мета, методи, оцінка ефективності.
6. Принцип створення місцевих та регіональних програм профілактики. Первинна і вторинна профілактика.
7. Антенатальна профілактика стоматологічних захворювань.
8. Герметизація фісур, як метод профілактики карієсу зубів. Види герметизації. Матеріали для герметизації зубів у дітей.
9. Санація в стоматології дитячого віку форми, методи, показники.
10. Сучасні принципи індивідуальної профілактики стоматологічних захворювань. Динамічне спостереження.
11. Гігієна порожнини рота у дітей та підлітків із захворюваннями тканин пародонту.
12. Карієсрезистентність. Карієсогенна ситуація в порожнині рота.
13. Фактори ризику та прогнозування карієсу зубів у дітей різного віку.
14. Сучасні класифікації карієсу (Міжнародна система класифікації та управління карієсом (ICCMS), Міжнародна система виявлення та оцінки карієсу (ICDAS). Міжнародна класифікація хвороб (МКХ), Національний класифікатор хвороб (НК 025:2021) та ін.).
15. Клінічні та лабораторні методи діагностики карієсу.
16. Перебіг карієсу тимчасових зубів. Особливості діагностики і лікування.
17. Перебіг карієсу постійних зубів у дітей. Особливості діагностики й лікування .

18. Помилки та ускладнення у діагностиці та лікуванні карієсу зубів у дітей, їх попередження і усунення.
19. Класифікація, клініка, диференційна діагностика пульпітів тимчасових та постійних зубів у дітей.
20. Методи лікування пульпіту тимчасових та постійних зубів у дітей.
21. Вітальна терапія пульпи постійних несформованих зубів у дітей. Захисний лайнер, непряме покриття пульпи, пряме покриття пульпи, часткова пульпотомія, пульпотомія Цвека, повна пульпотомія. Показання, методика виконання, прогноз.
22. Помилки та ускладнення при лікуванні пульпіту, їх попередження та усунення .
23. Сучасні принципи лікування пульпітів постійних зубів у дітей на ранніх етапах формування кореню – апексогенез, апексофікація.
24. Клініка, диференційна діагностика різних форм періодонтитів тимчасових та постійних зубів.
25. Лікування періодонтиту тимчасових зубів в залежності від етапу розвитку зуба.
26. Лікування різних форм періодонтиту постійних зубів в залежності від етапу їх розвитку.
27. Помилки і ускладнення при лікуванні періодонтитів у дитячому віці.
28. Види травматичних ушкоджень тимчасових зубів. Тактика лікаря-стоматолога.
29. Вади твердих тканин зубів, що виникають в період фолікулярного розвитку.
30. Ендемічний флюороз зубів: диференційна діагностика, лікування, профілактика.
31. Сучасні відновлювальні та пломбувальні матеріали. Особливості їх застосування у дітей.
32. Матеріали для заповнення корневих каналів тимчасових та постійних зубів.
33. Захворювання пародонта у дітей, класифікація, методи обстеження.

34. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування катарального, гіпертрофічного гінгівітів у дітей.
35. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування виразково-некротичного гінгівітів у дітей.
36. Комплексне лікування захворювань пародонту у дитячому та підлітковому віці. Вибір лікарських засобів, методика їх застосування.
37. Інструментальне та фармакологічне забезпечення лікування захворювань тканин пародонту
38. Зміни слизової оболонки порожнини рота у дітей при соматичних захворюваннях.
39. Захворюваннями слизової оболонки порожнини рота у дітей бактеріальної природи.
40. Захворюваннями слизової оболонки порожнини рота у дітей алергічного та травматичного характеру.
41. Гострий герпетичний стоматит у дітей. Хронічний герпетичний стоматит у дітей. Герпетична ангіна. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика у дітей.
42. Кандидомікози слизової оболонки порожнини рота.
43. ХРАС у дітей. Етіопатогенез, діагностика та лікування.
44. Захворювання слинних залоз. Діагностика лікування, профілактика.
45. Лімфаденіти, фурункули, карбункули, бешиха. Клініка, діагностика та лікування.
46. Невідкладна допомога при травматичних пошкодженнях м'яких тканин і кісток щелепно-лицевої ділянки.
47. Діагностика алергічних станів та надання первинної медичної допомоги під час дитячого стоматологічного прийому.
48. Сучасні підходи до вибору методів та засобів знеболення в стоматології дитячого віку. Профілактика ускладнень.
49. Ускладнення загального та місцевого знеболювання.
50. Морфофункціональна характеристика фізіологічних і патологічних видів прикусу у різні вікові періоди.

51. Особливості діагностики зубощелепних аномалій у різні вікові періоди.
52. Особливості клініки, лікування та профілактики патології прикусу.

Рекомендована література

Основна:

1. Терапевтична стоматологія дитячого віку. Карієс зубів та його ускладнення: Підручник для студентів ВМНЗ III – IV рівнів акредитації стоматологічних факультетів, інтернів і стоматологів. Т.1 (видання друге, стереотипне) / Хоменко Л.О., Чайковський Ю.Б., Смоляр Н.І., Савичук О.В., Остапко О.І., Біденко Н.В., Голубева І.М., Москаленко А.М., Шматко В.І., Любарец С.Ф., Кононович О.Ф. та ін./За ред. проф. Хоменко Л.О. - К.: Книга-плюс, 2016. - 432 с. ISBN 978-966-460-065-8.
2. Терапевтична стоматологія дитячого віку: Підручник для студентів стоматологічних факультетів, інтернів і стоматологів. Т.2 (видання друге, стереотипне) / Хоменко Л.О., Майданник В.Г., Голубева І.М., Остапко О.І., Біденко Н.В., Кривонос Ю.М. / За ред. проф. Л.О. Хоменко. - К.: Книга-плюс, 2017. - 328 с. ISBN 978-966-460-069-6.
3. Кириленко І.І. Захворювання слизової оболонки порожнини рота: навчальний посібник / І.І. Кириленко, І.В. Палійчук, М.М. Рожко. - К.: ВСВ «Медицина», 2016. - 352 с.
4. Шешукова О. В. Некаріозні ураження зубів : навчальний посібник / О. В. Шешукова, В. П. Труфанова, Т. В. Поліщук. – Полтава: Астроя, 2017. – 134 с.
5. Куроедова В.Д. Ортодонтія дитинства: навчальний посібник / В.Д. Куроедова, О.М. Макарова, К.Л. Трофименко. - Полтава, 2018. - 128 с.
6. Шешукова О. В. Діагностика захворювань органів порожнини рота у дітей: навчальний посібник / О.В. Шешукова, А.І. Падалка, К.С. Казакова. – Полтава: Астроя, 2018. – 144 с.
7. Борисенко А.В. Фармакотерапія захворювань слизової оболонки порожнини рота і тканин пародонта: навчальний посібник / А.В. Борисенко, М.Ф.

Данилевський, М.А. Мохорт та ін.; за ред. А.В. Бортсенка. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 504 с.

8. Шешукова О.В. Некаріозні ураження зубів (видання 2-е, доповнене та перероблене): навчальний посібник / О. В. Шешукова, В. П. Труфанова, Т. В. Поліщук. – Полтава: Астроя, 2019. – 154 с.

9. Іленко Н.М. Основні питання кандидозної інфекції слизової оболонки порожнини рота в дитячому та дорослому віці: навчальний посібник / Н.М. Іленко, О.В. Шешукова, Т.В. Поліщук, Н.В. Іленко-Лобач, А.В. Марченко. – Полтава: Астроя, 2023. – 165 с.

10. Шешукова О.В. Діагностика та лікування інфекційних захворювань слизової оболонки порожнини рота у дітей. Частина 1: навчальний посібник для слухачів циклу тематичного удосконалення / О.В. Шешукова, Т.В. Поліщук, А.І. Максименко, А.В. Марченко. – Полтава: Астроя, 2024. – 182 с.

11. Фармакотерапія захворювань слизової оболонки порожнини рота і тканин пародонта: навч. посіб. / А.В. Борисенко, М.Ф. Данилевський, М.А. Мохорт та ін.; за ред. А.В. Борисенка. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 504 с.

12.

Допоміжна:

1. Беєр Р., Бауман М.А., Кіельбаса А.М. Ілюстрований довідник з ендодонтії / За ред. А.В. Борисенка. – М.: МЕДпресс-информ, 2008. – 240 с.

2. Порушення розвитку та формування зубів: навчальний посібник для студентів, лікарів-інтернів, стоматологів / Е.В. Безвушко, М.М. Угрин, З.Р. Попович – Львів: ГалаДент, 2007. – 72 с.

3. Алгоритми виконання стоматологічних і медичних маніпуляцій для підготовки до Державної атестації студентів 5 курсу за спеціальністю «Стоматологія» (видання друге, доповнене і перероблене): Навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів, лікарів-інтернів, лікарів-стоматологів / Біденко Н.В., Голубева І.М., Юбарець С.Ф., Остапко О.І., Савичук О.В., Хоменко Л.О. та ін.- К.: Книга-плюс, 2018. – 408 с. ISBN 978-966-460-093-1.

4. Алергічні стоматити у дітей: навчальний посібник / Л.Ф. Каськова, О.О. Карпенко, Л.Ф. Чуприна, Л.І. Амосова. – Полтава: Укрпромторгсервіс, 2011. – 104 с.
5. Хвороби пародонта у дітей : навч. посіб. / Л. Ф. Каськова, Л. І. Амосова, Ю. І. Солошенко, О. О. Карпенко, О. В. Хміль. – Полтава: Укрпромторгсервіс, 2014. – 139 с.
6. L.F. Sidelnikova, O.F. Nesun, Zh.I. Rakhniy, I.G. Dikova, Yu.G. Kolenko, L.V. Lynovytska etc. Edited by A.V. Borysenko ORAL MUCOSA DISEASES: підручник, NMU, ONMU, Odesa: Print house, 2015, – 328 p.
7. L.F. Sidelnikova, O.F. Nesun, Zh.I. Rakhniy, I.G. Dikova, Yu.G. Kolenko, L.V. Lynovytska etc. Edited by A.V. Borysenko Dental caries. Pulpitis. Apical periodontitis. Oral sepsis: підручник, NMU, ONMU, Odesa: Astro, 2015. – 314p.
8. Стоматологія: у 2 книгах. – Книга 1: підручник (ВНЗ III–IV р. а.) / М.М. Рожко, З.Б. Попович, В.Д. Курєдова та ін.; за ред. М.М. Рожка. – К: «Медицина», 2012. – 872 с.
9. Стоматологія: у 2 книгах. – Книга 2: підручник (ВНЗ III–IV р. а.) / М.М. Рожко, І.І. Кириленко, О.Г. Денисенко та ін.; за ред. М.М. Рожка. – 2-е вид. – К: «Медицина», 2018. – 992 с.
10. Фармакотерапія захворювань слизової оболонки порожнини рота і тканин пародонта: навчальний посібник (ВНЗ IV р.а.) / А.В. Борисенко, М.Ф. Данилевський, М.А. Мохорт та ін.; за ред. А.В. Борисенка. – К: «Медицина», 2018. – 504 с.
11. Pediatric Oral and Maxillofacial Surgery: textbook / L.V. Kharkov, L.M. Yakovenko, N.V. Kiselyova. – 2nd edition. – К: «Медицина», 2020. – 124 с.
12. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку: підручник / Л.М. Яковенко, В.Г. Черкасов, І.Л. Чехова та ін. – 2-е видання. – К: «Медицина», 2022. – 496 с.
13. Практична пародонтологія: 2-е видання / Кеннет Ітон, Філіп Овер. – К: «Медицина», 2023. – 335 с.

14. Терапевтична стоматологія: у 4 томах. Том 4. Захворювання слизової оболонки порожнини рота: підручник / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, О.Ф. Несин та ін. – 2-е видання. – К: «Медицина», 2021. – 640 с.
15. Стандарт медичної допомоги "Карієс тимчасових зубів" (наказ МОЗ України про затвердження від 14.03.2024 № 435) https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-14032024--435-pro-zatverdzhennja-standartu-medichnoi-dopomogi-karies-timchasovih-zubiv?_cf_chl_tk=LX2_tVE1hzEkUyebA.tO.XocxlcfpJ9Sp9p2cwmAVc-1718621924-0.0.1.1-4350
16. Безвушко ЕВ. Структурно-функціональна резистентність емалі у дітей, які проживають у різних умовах навколишнього середовища. Укр. стоматол. альманах. 2014;3:9-11.
17. Безвушко ЕВ, Лагода ЛС. Значимість суб'єктивних індикаторів стоматологічного здоров'я для оцінки чинників ризику виникнення карієсу зубів у дітей. Український стоматологічний альманах. 2016;4:72-7.
18. Бережна ОЕ, Каськова ЛФ, Лазарева КА. Методи відновлення тимчасових зубів у дітей дошкільного віку. Вістник проблем біології і медицини. 2023;1(168):389-95.
19. Бондарук НІ, Смоляр НІ, Чухрай НЛ, Машкаринець ОО, Ган ІВ. Взаємозв'язок захворюваності на карієс тимчасових зубів із патологією опорно-рухового апарату в дітей дошкільного віку з урахуванням біохімічних маркерів метаболізму сполучної тканини. Медичні перспективи. 2022;27(2):138-45.
20. Білищук ЛМ. Обґрунтування індивідуальної профілактики карієсу зубів у дітей з порушенням ремінералізуючої функції слинних залоз [автореферат]. Одеса: Ін-тут стоматології НАМНУ; 2016. 20 с.
21. Годованець ОІ, Павлов ЮО, Гринкевич ЛГ, Вітковський ОО. Коморбітність стоматологічної та соматичної патології в дітей. Галицький лікарський вісник. 2018;25(2):4-6.
22. Гринкевич ЛГ. Обґрунтування методів профілактики карієсу зубів у період формування тимчасового прикусу з урахуванням макро- і мікроелементного

забезпечення організму дитини [дисертація]. Чернівці: Буковинський державний медичний університет; 2021. 223 с.

23. Змарко ЮК. Клінічно-патогенетичне обґрунтування використання нанотехнологічного гелю у комплексному лікуванні дітей із хронічним катаральним гінгівітом [дисертація]. Тернопіль: Тернопільський нац. мед. університет; 2018. 175 с.

24. Іванчишин ВВ, Стадник УО. Особливості профілактики карієсу фісур у дітей. International Multidisciplinary Conference «Key Issues of Education and Sciences: Development Prospects for Ukraine and Poland»; 20-21 July 2018; Stalowa Wola, Republic of Poland. Stalowa Wola: Izdevnieciba «Baltija Publishing»; 2018. с. 62-4.

25. Каськова ЛФ, Бережна ОЕ, Лазарева КА, Скрипников ПМ. Профілактика та лікування карієсу та його ускладнень тимчасових зубів в умовах стоматологічної клініки. Український стоматологічний альманах. 2023;1:68-72.

26. Мельник ВС, Горзов ЛФ, Когут ОВ. Оцінка ризику розвитку карієсу зубів у дітей в сільській місцевості. 2016;1:68-73.

27. Скульська СВ. Герметизація фісур як метод первинної профілактики фісурного карієсу зубів у дітей. Сучасна стоматологія. 2019;1:60-61.

28. Смоляр Н., Чухрай Н. Порівняльна оцінка зрушеності постійних зубів у дітей за індексами NIK, ICDAS та якості їх стоматологічного здоров'я за критеріями EGONID. Український стоматологічний альманах. 2018;2(1):84-89.

29. Соколова ІІ, Герман СІ, Томіліна ТВ, Савельєва НМ, Олейнічук ВВ. Мінімально-інвазивні методики лікування карієсу: навчально-методичний посібник. Харків: ХНМУ; 2019. 44 с.